

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ

της ΑΡΧΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ (Α.Π.Α.)

&

της ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ (Ε.Σ.Α.μεΑ.)

Λαμβάνοντας υπόψη:

- την παρ. 6 του άρθρου 21 του Συντάγματος της χώρας, σύμφωνα με την οποία «τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας», καθώς και τις λοιπές συνταγματικές επιταγές που άμεσα ή έμμεσα προστατεύουν και προωθούν τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους,
- τις απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στον ν. 4074/2012 (Α' 88), με τον οποίο κυρώθηκε από τη Βουλή των Ελλήνων η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (εφεξής Σύμβαση), η οποία σηματοδοτεί τη μετάβαση από το ιατρικό μοντέλο της αναπηρίας στο κοινωνικό μοντέλο και την οριστική αποδοχή και υιοθέτηση της δικαιωματικής προσέγγισης της αναπηρίας, και ιδιαίτερα τις απαιτήσεις των άρθρων 9-«Προσβασιμότητα» και 30-«Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή, την αναψυχή, τον ελεύθερο χρόνο και τον αθλητισμό» αυτής,
- το Μέρος Δ' του ν. 4488/2017 (Α' 137), με το οποίο θεσπίστηκαν οι κατευθυντήριες οργανωτικές διατάξεις υλοποίησης της Σύμβασης, και δη: **i)** την παρ. 1 του άρθρου 61, σύμφωνα με την οποία *κάθε φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου υποχρεούται να διασφαλίζει την ισότιμη άσκηση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ στο πεδίο των αρμοδιοτήτων ή δραστηριοτήτων του, λαμβάνοντας κάθε πρόσφορο μέτρο και απέχοντας από οποιαδήποτε ενέργεια ή πρακτική που ενδέχεται να θίγει την άσκηση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ, ii) το άρθρο 64, με το οποίο τα διοικητικά όργανα και οι αρχές στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους μεριμνούν για τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης των ΑμεΑ στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, τόσο σε συνήθεις συνθήκες όσο και σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, καθώς και στο ψηφιακό περιβάλλον, **iii)** την παρ. 1 του άρθρου 62, σύμφωνα με την οποία «Τα διοικητικά όργανα και οι αρχές εντάσσουν τη διάσταση της αναπηρίας σε κάθε δημόσια πολιτική, διοικητική διαδικασία, δράση, μέτρο και πρόγραμμα της αρμοδιότητάς τους με στόχο την εξάλειψη, αποκατάσταση και αποτροπή*

ανισοτήτων μεταξύ ατόμων με και χωρίς αναπηρίες. Για το σκοπό αυτόν: α) Υποβάλλουν εκθέσεις στα οικεία Επιμέρους Σημεία Αναφοράς του άρθρου 71 σχετικά με τις δράσεις, τα μέτρα και τα προγράμματα που υιοθετούν για την επίτευξη της ισότητας των ατόμων με αναπηρία, β) υιοθετούν ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες για τα θέματα αναπηρίας, όπως αυτοί καθορίζονται από αρμόδια διεθνή και ευρωπαϊκά όργανα, ώστε να καθίσταται δυνατή η μέτρηση και η αξιολόγηση της ένταξης της διάστασης της αναπηρίας, γ) συλλέγουν και τηρούν επιμέρους στατιστικά στοιχεία για την αναπηρία ως προς τους τομείς ευθύνης τους»,

- το εθνικό θεσμικό πλαίσιο για την προσβασιμότητα του φυσικού, δομημένου και ψηφιακού περιβάλλοντος,
- τις προβλέψεις του Ευρωπαϊκού Κανονισμού (ΕΚ) αρ.1107/2006 σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα όταν ταξιδεύουν αεροπορικώς και του σχετικού ECAC.CEAC Doc No. 30 (PART I),
- την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων αναπηρία 2021-2030, ώστε να εξασφαλιστεί η πλήρης συμμετοχή τους στην κοινωνία, σε ισότιμη βάση με τους άλλους πολίτες,
- το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, το οποίο αποτελεί κατεξοχήν εφαρμογή της επιτελικής λειτουργίας του κράτους,

και αναγνωρίζοντας ότι:

- τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και οι οικογένειες αυτών αντιμετωπίζουν καθημερινά εμπόδια στην άσκηση των ανθρωπίνων και συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων τους, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην ελεύθερη κινητικότητα, τα ταξίδια και τον τουρισμό/αναψυχή, γεγονός που καθιστά απαραίτητη αφενός τη διάχυση της δικαιωματικής προσέγγισης της αναπηρίας σε όλες τις πολιτικές, διοικητικές διαδικασίες, δράσεις και προγράμματα και αφετέρου τον σχεδιασμό και την εφαρμογή στοχευμένων παρεμβάσεων για την διασφάλιση της ισότιμης ένταξης των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους στα κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά και οικονομικά δρώμενα,
- οι μεταφορές και οι σχετικές υπηρεσίες σχεδιάζονται συχνά χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικές απαιτήσεις πρόσβασης, που οι χρήστες αυτών μπορεί να έχουν, οπότε και θα πρέπει να επανασχεδιαστούν με πιο συμπεριληπτικό και ανθεκτικό τρόπο,
- η προσβασιμότητα αφορά ουσιαστικά την ποιότητα, την καινοτομία και την άνεση καταρχήν για τα άτομα με αναπηρία, αλλά και για τις λοιπές πληθυσμιακές ομάδες με παρόμοιες ανάγκες πρόσβασης, όπως τους ηλικιωμένους και τις οικογένειες με μικρά παιδιά και πολλά άλλα άτομα,
- για την ανάπτυξη και εφαρμογή οποιουδήποτε θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου, πολιτικής, διοικητικής διαδικασίας, δράσης, μέτρου και προγράμματος που αφορά άμεσα ή έμμεσα στα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, οι αρμόδιοι φορείς πρέπει να

διαβουλεύονται και να εμπλέκουν τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, όπως η παρ. 3 του άρθρου 4 της Σύμβασης υπαγορεύει,

- η **Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας (Α.Π.Α.)** που εδρεύει στο **Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών - κτίριο 46 στα Σπάτα**, εκπροσωπούμενη από τον Διοικητή της Δρ. Χρήστο Τσίτουρα και
- η **Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.)**, ως ο τριτοβάθμιος κοινωνικός και συνδικαλιστικός φορέας εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους στη χώρα, η οποία εδρεύει επί της Λεωφόρου Ελ. Βενιζέλου αρ. 236 στην Ηλιούπολη Αττικής, εκπροσωπούμενη από τον Πρόεδρό της κ. Ιωάννη Βαρδακαστάνη,

καλούμενοι εφεξής «τα Συμβαλλόμενα Μέρη», συμφώνησαν και συναποδέχθηκαν τα ακόλουθα:

1.Ιστορικό

1.1 Σκοπός της **Αρχής Πολιτικής Αεροπορίας (Α.Π.Α.)** σύμφωνα με τον συστατικό νόμο 4757/2020 (Α' 240) είναι η:

- εκτέλεση των καθηκόντων πιστοποίησης, εποπτείας και επιβολής στον τομέα των αερομεταφορών, της αεροναυτιλίας και των αερολιμένων,
- εφαρμογή της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας, καθώς και των διεθνών συμβάσεων, σχετικά με την επιβολή τελών, τη λειτουργία του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού, την ασφάλεια, την ασφάλεια από έκνομες ενέργειες και την προστασία του περιβάλλοντος από δραστηριότητες της πολιτικής αεροπορίας.

Η Α.Π.Α. ασκεί καθήκοντα ρυθμιστικής αρχής της οικονομικής δραστηριότητας στον χώρο των αερομεταφορών, της αεροναυτιλίας και των αεροδρομίων.

Η ΑΠΑ είναι η αρμόδια εθνική αρχή για τους σκοπούς του άρθρου 14 του Κανονισμού (ΕΚ) 1107/2006 σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα όταν ταξιδεύουν αεροπορικάς.

1.2 Κύρια αποστολή της **Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.)** είναι η καταπολέμηση των διακρίσεων σε βάρος των ατόμων με αναπηρία, των ατόμων με χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους και η προώθηση, προστασία και απόλαυση των ανθρωπίνων και συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων τους όπως αυτά καθιερώνονται με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, που η χώρα μας μαζί με το Προαιρετικό της Πρωτόκολλο κύρωσε με τον ν. 4074/2021. Η Ε.Σ.Α.μεΑ., ως ο μοναδικός τριτοβάθμιος φορέας εκπροσώπησης των οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους στην Ελλάδα, συμμετέχει στα κέντρα λήψης αποφάσεων και εκπροσωπεί τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους στον διάλογο με την ελληνική Πολιτεία.

Διαβουλεύεται με τις οργανώσεις-μέλη της και συντονίζει τη δράση τους. Καταρτίζει σχέδια δράσης και ασκεί συστηματικό έλεγχο των νομοθετικών ρυθμίσεων και διατάξεων της ελληνικής Πολιτείας. Υποβάλλει προτάσεις για την εφαρμογή πολιτικών, μέτρων και προγραμμάτων προς όφελος των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους. Προωθεί την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες σε εθνικό επίπεδο. Υλοποιεί εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή έργα με στόχο την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία και την ενδυνάμωση τόσο των οικογενειών τους όσο και των στελεχών του αναπηρικού κινήματος. Οργανώνει εκστρατείες ενημέρωσης της ελληνικής κοινωνίας και Πολιτείας για θέματα αναπηρίας. Παρέχει πληροφόρηση για ζητήματα που ενδιαφέρουν τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους. Επιπρόσθετα, μέσω του **Ινστιτούτου της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία & Χρόνιες Παθήσεις (ΙΝ-ΕΣΑ-μεΑ)**, το οποίο διαθέτει αυτοτελή νομική υπόσταση, διεξάγει έρευνες, μελέτες και άλλα εξειδικευμένα προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης με κύριο στόχο την πραγμάτωση της «δικαιωματικής προσέγγισης της αναπηρίας» σε όλη τη χώρα.

2. Αντικείμενο

Το παρόν Πρωτόκολλο Συνεργασίας έχει ως αντικείμενο τον από κοινού σχεδιασμό, υλοποίηση και παρακολούθηση από τα Συμβαλλόμενα Μέρη πολιτικών και δράσεων για την βελτίωση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους στις αεροπορικές μεταφορές, στη βάση των επιταγών των ευρωπαϊκών πολιτικών και Κανονισμών, ώστε όλοι οι πολίτες να απολαμβάνουν ισότιμα τις αεροπορικές υπηρεσίες και να εξυπηρετούνται από τις αεροπορικές υποδομές και μέσα.

3. Στόχοι

Τα Συμβαλλόμενα Μέρη με το παρόν Πρωτόκολλο στοχεύουν:

α. στον σχεδιασμό και την υλοποίηση στοχευμένων παρεμβάσεων σε επιμέρους τομείς του αεροπορικού τομέα προς όφελος των ατόμων με αναπηρία/χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους, καθώς και των λοιπών πληθυσμιακών ομάδων με παρόμοιες ανάγκες πρόσβασης,

β. στην συνεργασία για την προώθηση της προσβασιμότητας της συνολικής μεταφορικής αλυσίδας, μέρος της οποίας αποτελούν οι αεροπορικές μεταφορές, σε συνεργασία με το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, με στόχο τα άτομα με αναπηρίες σε ίση βάση με τους άλλους να απολαμβάνουν τις μετακινήσεις τους για ψυχαγωγικούς, επαγγελματικούς και λοιπούς σκοπούς, όπως η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών επιτάσσει.

4. Δράσεις

Οι παρεμβάσεις, τις οποίες από κοινού -ή/και σε συνεργασία με το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών και τους εποπτευόμενους φορείς- θα σχεδιάσουν και θα υλοποιήσουν τα Συμβαλλόμενα Μέρη, ενδεικτικά μπορούν να αφορούν στα εξής:

4.1 Βελτίωση της προσβασιμότητας των αερολιμένων στα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους στη βάση των απαιτήσεων του Κανονισμού (ΕΚ) 1107/2006 και της εθνικής νομοθεσίας, π.χ.

- Ελέγχους και αυτοψίες για την ανάδειξη αδυναμιών και το σχεδιασμό βελτιωτικών παρεμβάσεων, με συμμετοχή στελεχών του αναπηρικού κινήματος
- Προώθηση της πιστοποίησης των αερολιμένων με το Ελληνικό Σήμα Προσβασιμότητας.

4.2 Βελτίωση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις στα αεροσκάφη, ιδιαίτερα στους μικρότερους τύπους αεροσκαφών, μέσω διερεύνησης και αξιολόγησης διεθνών πρακτικών

4.3 Εκπαίδευση του προσωπικού της Α.Π.Α. και των εποπτευόμενων από αυτήν φορέων, με έμφαση στη βιωματική εκπαίδευση αυτού σε θέματα σχετιζόμενα με τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις και ενδεδειγμένες τεχνικές συνοδείας και υποστήριξης αυτών.

4.4 Διερεύνηση τρόπων καλύτερης εξυπηρέτησης ειδικών κατηγοριών ατόμων με αναπηρία (π.χ. κωφών και βαρήκων ατόμων, τυφλών ατόμων, ατόμων με αυτισμό, ατόμων με σκύλους βοήθειας κ.λπ.) κατά την παραμονή τους στους αερολιμένες, σε όλα τα στάδια από την άφιξή τους στον αερολιμένα μέχρι την επιβίβασή τους στο αεροσκάφος και αντίστροφα, με ειδική μέριμνα με στόχο την ανάπτυξη από τους φορείς διαχείρισης, διαδικασιών διαφυγής σε έκτακτες περιπτώσεις.

4.5 Βελτίωση των ιστοτόπων της Α.Π.Α. (προσβασιμότητα, σχεδιασμός κλπ) και των εποπτευόμενων από αυτή φορέων στα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις.

4.6 Δράσεις πληροφόρησης των επιβατών με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις για τα δικαιώματά τους όταν ταξιδεύουν αεροπορικώς, σε προσβάσιμες μορφές.

4.7 Συνεργασία με το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών και την Τοπική Αυτοδιοίκηση α' και β' βαθμού για τη βελτίωση της σύνδεσης των αεροδρομίων με τα αστικά κέντρα προς όφελος των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις

5. Παρακολούθηση της εφαρμογής/υλοποίησης

Τα Συμβαλλόμενα Μέρη συγκροτούν Επιτροπή Παρακολούθησης για τον σχεδιασμό και επεξεργασία των παραπάνω ή/και επιπρόσθετων σχετικών δράσεων, την πρόταση σχετικών παρεμβάσεων, χρονοδιαγραμμάτων, δεικτών παρακολούθησης και την παρακολούθηση της εφαρμογής του Πρωτοκόλλου με τη συμμετοχή εκπροσώπων της Α.Π.Α. και της Ε.Σ.Α.μεΑ.

Τα μέλη της Επιτροπής ορίζονται από τον κάθε συμβαλλόμενο φορέα ως εξής: 2 μέλη από την Α.Π.Α. και 2 μέλη από την Ε.Σ.Α.με Α. Χρέη Προέδρου αυτής εκτελεί εκπρόσωπος της Α.Π.Α.

Το κάθε συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να αντικαταστήσει τους εκπροσώπους του στην Επιτροπή κατόπιν απόφασης του αρμοδίου προς τούτο οργάνου του, την οποία κοινοποιεί στο άλλο συμβαλλόμενο μέρος.

Η Επιτροπή θα συντάσσει ετήσια έκθεση πεπραγμένων, την οποία θα υποβάλλει στα αρμόδια όργανα των δύο Συμβαλλόμενων Μερών, δηλ. στον Διοικητή της Α.Π.Α. και στον Πρόεδρο της Ε.Σ.Α.μεΑ.

6. Διάρκεια

Η παρούσα συμφωνία τίθεται σε ισχύ από την υπογραφή της και μπορεί να τροποποιηθεί εγγράφως με την αμοιβαία συμφωνία των Μερών.

Υπεγράφη στα Σπάτα, τη **Δεύτερα 01/08/2022** σε δύο (2) πρωτότυπα, τα οποία έχουν την ίδια αποδεικτική αξία.

Τα Συμβαλλόμενα Μέρη

**Για την Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας
(ΑΠΑ)**

**Για την Εθνική Συνομοσπονδία
Ατόμων με αναπηρία (ΕΣΑμεΑ)**

**Δρ Χρ.Τσίτουρας
Διοικητής**

**Ι.Βαρδακαστάνης
Πρόεδρος**